

До питання класифікації актів Конституційного Суду України*Моніч Б. С.¹*

Опубліковано	Секція	УДК
30.11.2022	Право	342

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10031835>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Стаття присвячена визначенню видів актів Конституційного Суду України і критеріїв їх класифікації. Автор зазначає, що у Конституції України немає прямої вказівки на загальне визначення документів, які приймаються за результатами діяльності Конституційного Суду України, але у відповідних статтях Конституції України згадується тільки про рішення і висновки. Закон України «Про Конституційний Суд України» розширює перелік документів, які приймаються Конституційним Судом України за результатами своєї діяльності, визначає їх під спільною назвою «акти Конституційного Суду України» і відносить до них рішення, висновки, ухвали, забезпечувальні накази, постанови.

На підставі проведеного дослідження автор робить висновок, що поняття «акт» в сенсі Закону України «Про Конституційний Суд України» представляє собою збірне поняття, яке включає рішення, висновки, ухвали, забезпечувальні накази, постанови, які слід розуміти як всю сукупність прийнятих КСУ рішень (в широкому сенсі цього поняття), втілених у письмову форму.

Автором запропоновано класифікувати акти Конституційного Суду України за критеріями самостійності правового значення, де виділяти, по-перше, акти, пов'язані з конституційним провадженням у справах конституційної юрисдикції, тобто процесуальні правові акти конституційної судової влади, що мають самостійне правове значення і процесуальні акти конституційної судової влади, що не мають самостійного правового значення; по-друге, акти процедурного характеру, пов'язані з конституційним провадженням у справах конституційної юрисдикції; по-третє, організаційні акти, не пов'язані з конституційним провадженням у справах конституційної юрисдикції, та за функціональним призначенням, за яким визначаються правові акти Конституційного Суду України, прийняті за результатами розгляду судових справ (завершальні акти - рішення, висновки); процедурно-процесуальні акти (ухвали, забезпечувальні накази, зокрема, акти внесення редакційних змін до завершальних актів); внутрішні організаційні акти, зокрема, оперативні акти (акти про зміну, затвердження, скасування внутрішніх організаційних актів, тощо).

Також автор пропонує викласти статтю 83 Закону України «Про Конституційний Суд України» у новій редакції для подолання неоднозначності понять і функціонального навантаження, поєднання розуміння поняття «акт Конституційного Суду України» в широкому і вузькому сенсі.

---

¹ Голова Ради суддів України, суддя Сьомого апеляційного адміністративного суду, аспірант Донецького національного університету імені Василя Стуса, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3614-9096>

Ключові слова: Конституція України, Конституційний Суд України, КСУ, акти Конституційного Суду України, класифікація, рішення, висновки, ухвали, забезпечувальні накази, постанови.

Regarding the classification of acts of the Constitutional Court of Ukraine

Annotation. The article is devoted to defining the types of acts of the Constitutional Court of Ukraine and the criteria for their classification. The author notes that the Constitution of Ukraine does not have a direct indication of the general definition of documents that are adopted as a result of the activity of the Constitutional Court of Ukraine, but the relevant articles of the Constitution of Ukraine mention only decisions and conclusions. The Law of Ukraine "On the Constitutional Court of Ukraine" expands the list of documents accepted by the Constitutional Court of Ukraine as a result of its activities, defines them under the common name "acts of the Constitutional Court of Ukraine" and refers to them decisions, conclusions, resolutions, protective orders, resolutions.

Based on the conducted research, the author concludes that the concept of "act" in the sense of the Law of Ukraine "On the Constitutional Court of Ukraine" is a collective concept that includes decisions, conclusions, resolutions, protective orders, resolutions, which should be understood as the entire set of decisions adopted by the Constitutional Court of Ukraine (in the broad sense of this concept), embodied in written form.

The author proposed to classify the acts of the Constitutional Court of Ukraine according to the criteria of independence of legal significance, where to distinguish, first, acts related to constitutional proceedings in cases of constitutional jurisdiction, that is, procedural legal acts of the constitutional judiciary, which have independent legal significance and procedural acts of the constitutional judicial authorities that do not have independent legal significance; secondly, acts of a procedural nature related to constitutional proceedings in matters of constitutional jurisdiction; thirdly, organizational acts not related to constitutional proceedings in matters of constitutional jurisdiction, and for the functional purpose by which legal acts of the Constitutional Court of Ukraine are determined, adopted as a result of consideration of court cases (final acts - decisions, conclusions); procedural and procedural acts (resolutions, protective orders, in particular, acts of making editorial changes to final acts); internal organizational acts, in particular, operational acts (acts on changing, approving, canceling internal organizational acts, etc.).

Also, the author proposes to present Article 83 of the Law of Ukraine "On the Constitutional Court of Ukraine" in a new version to overcome the ambiguity of concepts and functional load, to combine the understanding of the concept of "an act of the Constitutional Court of Ukraine in a broad and narrow sense.

Keywords: Constitution of Ukraine, Constitutional Court of Ukraine, KСУ, acts of the Constitutional Court of Ukraine, classification, decisions, conclusions, decrees, protective orders, resolutions.

Вступ

Діяльність Конституційного Суду України, як і інших вищих владних структур, здійснюється у конституційно визначених процедурних формах і межах. Реалізую свої повноваження, Конституційний Суд України облікає власну волю у певну форму – акти, які є засобом юридичного оформлення результатів розгляду ним матеріальних, процесуальних чи організаційних питань та через які «забезпечується верховенство Конституції в правовій системі України та вирішуються конституційно-правові конфлікти та спори» [1, с. 53].

У Конституції України в розділі XII «Конституційний Суд України» немає прямої вказівки на загальне визначення документів, які приймаються за результатами діяльності Конституційного Суду України. У відповідних статтях Конституції України згадується тільки про рішення і висновки. Так, у частині 2 статті 147 Конституції України зазначено, що одним із принципів, на яких ґрунтується діяльність Конституційного Суду України, є обґрунтованість та обов'язковість ухвалених ним *рішень і висновків*. А стаття 151² Конституції України передбачає, що *рішення та висновки*, ухвалені Конституційним Судом України, є обов'язковими, остаточними і не можуть бути оскаржені.

На відміну від Конституції України, Закон України «Про Конституційний Суд України» [2] розширює перелік документів, які приймаються Конституційним Судом України за результатами своєї діяльності, визначаючи їх під спільною назвою «акти Конституційного Суду України». Згідно статті 83 акти Конституційного Суду України можна поділити на дві групи. До першої відносяться акти, які пов'язані із конституційним провадженням, - *рішення, висновки, ухвали, забезпечувальні накази*. Вони приймаються за наслідками розгляду справ за конституційними поданнями, конституційними зверненнями та конституційними скаргами. До другої групи відносяться *постанови* як акти, що не пов'язані із конституційним провадженням.

Проблема класифікації актів Конституційного Суду України є на сьогоднішній день досить актуальною і висвітлюється в наукових працях українських конституціоналістів, які досліджують питання діяльності Конституційного Суду України, зокрема, у наукових роботах Є. Євграфової, А. Крусян, М. Орзіха, А. Портнова, А. Селіванова, О. Скакун, О. Скрипнюка, М. Тесленко, Д. Терлецького, Т. Тищука, Т. Цимбалістого та інших. Це, насамперед, пояснюється важливістю даного аспекту у світлі реалізації актів Конституційного Суду України, у зв'язку з тим, що обираючи ту чи іншу форму реалізації доречно спочатку окреслити видову належність акту. Тож, розподіл конституційних актів на види є позитивним регулюючим фактором для подальшої їх реалізації.

Метою даної статті є визначення видів актів Конституційного Суду України і критеріїв їх класифікації.

Результати

Як зазначають науковці, акти Конституційного Суду України (далі – Конституційний Суд, КСУ, Суд) є офіційними письмовими документами встановленої форми, прийнятими в межах його компетенції з регулювання суспільних відносин, встановленої Конституцією України, яка в свою чергу виступає «як система координат для здійснення правосуддя» [3, с. 146]. Такі акти є засобом юридичного оформлення результатів розгляду Конституційним Судом матеріальних, процесуальних чи організаційних питань [4, с. 175].

Беручи до уваги різноманітність питань, що розглядаються та вирішуються Конституційним Судом України, їх різну матеріально-правову, організаційну чи процесуально-правову значимість, законодавець зазначив у Законі України «Про Конституційний Суд України» (далі – Закон №2136-VIII) можливість прийняття Конституційним Судом актів різних видів.

Як вже зазначалось, у статті 83 Закону №2136-VIII наданий розширений перелік актів Конституційного Суду України, який включає рішення, висновки, ухвали, забезпечувальні накази. Ці акти пов'язані із конституційним провадженням. Акти з питань, не пов'язаних із конституційним провадженням, Суд ухвалює у формі постанови. Отже, можна дістати висновку, що поняття «акт» в сенсі цього Закону – збірне поняття, куди входять рішення, висновки, ухвали, забезпечувальні накази, постанови, які слід розуміти як всю сукупність прийнятих КСУ рішень (в широкому сенсі цього поняття),

втілених у письмову форму. При цьому жодної класифікації актів КСУ у Законі №2136-VIII не наводиться.

Класифікація структурних елементів покликана сприяти більш цілісному теоретичному і практичному сприйняттю явища загалом. З практичного погляду, класифікація допомагає структурувати поведінку учасників суспільних відносин, пов'язаних із цим систематизованим явищем. Філософський енциклопедичний словник визначає класифікацію як багатоступінчастий, послідовний поділ обсягу поняття з метою систематизації, поглиблення і отримання нових знань щодо членів поділу, результатом чого є система співпорядкованих понять: подільне поняття є родом, а нові поняття (члени поділу) є видами цього роду, видами видів і т. ін. [5, с. 283].

В Академічному тлумачному словнику української мови поняття «класифікація» витлумачено як систему розподілу предметів, явищ або понять на класи, групи тощо за спільними ознаками, властивостями. Класифікацією називається система розміщення предметів за класами на підставі схожості цих предметів у середині класу і їх відмінності від предметів інших класів [6].

Українська радянська енциклопедія визначає класифікацію як процес. Так, класифікація – це розбивання множини будь-яких об'єктів (елементів) на групи (підмножини). Крім цього, енциклопедія наводить вимоги до класифікації: 1) підмножини, на які розділено множину, не повинні перетинатися (містити спільні елементи); 2) в сумі підмножини повинні дати вихідну множину класифікованих об'єктів; 3) кожен елемент повинен входити до якогось одного класу; 4) поділ множини на групи має здійснюватися за однією ознакою [7, с. 207]. Таким чином, під класифікацією прийнято розуміти, з одного боку, логічну операцію, що складається в поділі всього досліджуваного безлічі предметів по виявленим схожим ознакам і відмінностям на окремі групи, а з іншого – результат процесу логічної операції поділу безлічі явищ певному критерію (критеріям) – систему супідрядних понять (класів об'єктів) якоїсь галузі знання або діяльності людини, використовувану як засіб для встановлення зв'язків між цими поняттями чи класами об'єктів. При цьому ознака, за якою проводиться поділ певної множини об'єктів (предметів, явищ) на класи (групи), у логіці прийнято називати підставою поділу [8, с. 87-88].

Класифікація використовується як засіб для встановлення зв'язків між цими поняттями або класами об'єктів, а також для орієнтування в різноманітті понять або відповідних об'єктів.

Слід зазначити, що спроби класифікації актів КСУ, визначення їх видів, відбувались на нормативному рівні. Так, у параграфі 54 Регламенту Конституційного Суду від 05.03.1997 р., що на сьогодні втратив чинність, був наданий поділ актів КСУ у залежності від питань, що вирішуються на пленарному засіданні Конституційного Суду України. У зв'язку з цим акти Суду поділялися на процесуальні (щодо розгляду справ і вирішення конституційних спорів по суті) та непроцесуальні (які не стосуються розгляду справ) [9]. У параграфі 53 діючого Регламенту КСУ [10] визначено, що на пленарному засіданні Велика палата ухвалює рішення, надає висновок, постановляє ухвалу, тобто зроблений акцент лише на форму акту Конституційного Суду, як і у статті 83 Закону №2136-VIII.

У Проекті Закону України «Про Конституційне судочинство в Україні» [11], який не був прийнятий Верховною Радою України, акти КСУ уніфіковані під назвою «рішення Конституційного Суду України» у наступних формах:

1) ухвала, приймається у разі, якщо за наслідками судового розгляду провадження у справі закривається або конституційне подання (звернення, скарга), залишається без розгляду. У формі ухвали вирішуються також процесуальні питання, що виникають під час розгляду справи. Ухвали, що виносяться під час судового засідання без виходу до

нарадчої кімнати, письмово не оформлюються, а заносяться до протоколу судового засідання;

2) рішення, приймається у справах щодо визнання акта неконституційним або про офіційне тлумачення Конституції України;

3) висновок, приймається у справах за конституційними зверненнями.

Хоч би якою спірною не здавалася встановлена законодавцем класифікація актів КСУ, представляється очевидним, що характер і особливості кожного питання, що розглядається Конституційним Судом, безпосередньо впливають на вид акту, який має бути прийнято за відповідним питанням.

З аналізу Конституції України та Закону №2136-VIII можливо визначити критерій, який стосується поділу актів КСУ залежно від зв'язку з конституційним провадженням. Відповідно, за цим критерієм у Законі виділені:

1) акти, пов'язані з конституційним провадженням у справах конституційної юрисдикції (рішення, висновки, ухвали, забезпечувальні накази);

2) акти, не пов'язані з конституційним провадженням у справах конституційної юрисдикції (постанови).

Як зазначає О. Дроздов, рішення «це акт, який є юридичною формою вирішення по суті справ конституційної юрисдикції щодо конституційності законів України та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим та щодо офіційного тлумачення Конституції України, а також за результатами розгляду справ за конституційними скаргами» [12, с. 37]. При цьому у статті 84 Закону №2136-VIII закріплено розподіл рішень за суб'єктами ухвалення: рішення Великої палати КСУ і рішення Сенату.

Достатньо детальну класифікацію рішень КСУ надає Т. Тищук [13]. Автор пропонує класифікувати рішення КСУ за такими критеріями: - за предметом відання (відповідно до повноважень) Конституційного Суду України, визначених ст. 150 Конституції України; - за кількістю здійснюваних Конституційним Судом України функцій, які відображаються в ухваленому рішенні; - за особливостями конституційного провадження; - за формою звернення до Конституційного Суду України; - за підставою для конституційного подання/конституційного звернення; - за суб'єктом звернення; - за строками конституційного провадження; - за підставами для визнання правових актів неконституційними; - за неконституційністю акту повністю чи в окремій частині; - за здійсненням функції конституційного контролю у відкритому конституційному провадженні.

До цієї класифікації можливо додати поділ рішень Конституційного Суду за їх правовими наслідками:

- закони, інші правові акти або окремі їх положення, що визнані неконституційними, втрачають чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України рішення про їх неконституційність (ч. 2 ст. 152 Конституції України). Це означає, що «правові акти або окремі їх положення, що визнані неконституційними, не застосовуються і не реалізуються будь-яким іншим способом з моменту початку дії рішення Конституційного Суду України;

- визнання Конституційним Судом України правового акту чи окремих його положень неконституційними є підставою для скасування в установленому порядку положень інших нормативних актів, заснованих на акті (його положеннях), що визнаний неконституційним;

- рішення судів і інших органів, які засновані на неконституційному акті, не підлягають виконанню і повинні бути переглянуті в обов'язковому порядку;

- якщо визнання нормативного акту неконституційним створило прогалину в правовому регулюванні, то в цьому випадку застосовується Конституція України» [14, с. 268].

Висновок, згідно статті 85 Закону №2136-VIII, це акт КСУ, який надає Велика палата і який містить формальний результат вирішення по суті справ конституційної юрисдикції відповідно до ст.151 Конституції України. Висновки можна поділити на три різновиди: такі, якими встановлюється відповідність Конституції України (іншим законам): - чинних міжнародних договорів України або тих міжнародних договорів, що вносяться до Верховної Ради України для надання згоди на їх обов'язковість; - питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою; - законопроекту про внесення змін до Конституції України вимогам статей 157 і 158 Конституції України; - нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим Конституції України та законам України; такі, якими встановлюється додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста в порядку імпичменту; такі, які встановлюють порушення Верховною Радою Автономної Республіки Крим Конституції України або законів України.

З тексту нормативних актів, що регламентують діяльність КСУ, можна визначитись, що рішення і висновки Конституційного Суду України можуть бути завершальними або остаточними (тобто такими, що позначають завершення розгляду Судом справ, віднесених до його виключної компетенції), проміжними (процедурними) і організаційними (є формою вирішення організаційних питань функціонування органу конституційної юрисдикції). Завершальні або остаточні рішення і висновки – ухвалюються з питань, віднесених статтею 150 Конституції України до виключної компетенції Конституційного Суду. У такому разі акти Конституційного Суду виступають джерелами конституційного права у випадках визнання нормативних актів такими, що суперечать Конституції, абстрактного тлумачення (не у зв'язку з конкретною справою) Конституції.

Ухвали і забезпечувальні накази - це акти КСУ, якими засвідчується вирішення процедурних питань, що виникають під час конституційного провадження (відкриття (відмова у відкритті) конституційного провадження; визнання конституційного провадження у справі невідкладним; залучення органів та посадових осіб, свідків, спеціалістів, перекладачів та інших осіб до участі у засіданні колегій, засіданні або пленарному засіданні сенатів чи Великої палати Конституційного Суду України; закриття конституційного провадження тощо).

Забезпечувальний наказ – це виконавчий документ, який за правилами ст.78 Закону №2136-VIII, є юридичною формою вирішення питання про вжиття заходів щодо забезпечення конституційної скарги. Видача наказу цілком залежить від ініціативи і розсуду Великої палати КСУ, а процедурно провадження у справах за касаційними скаргами здійснюється КСУ за загальним правилом – Сенатом. Тобто такі справи потраплять до Великої палати не одразу. Наприклад, 16.04.2019 р. під час розгляду конституційної скарги А.В. Дерменжи щодо відповідності Конституції України положень частин 1 та 2 статті 23 Закону України «Про іпотеку», вперше Велика палата КСУ скористалася своїм правом забезпечення конституційної скарги та заборонила виконувати остаточне судові рішення, ухвалені не на користь заявника. Цим забезпечувальним наказом було встановлено заборону здійснювати звернення стягнення на предмет іпотеки - квартиру, що належала заявникові, а виконання забезпечувального наказу КСУ було покладене на Міністерство юстиції України в особі Міністра юстиції України.

Таким чином, варто відзначити, що, перш за все, право Великої палати КСУ видавати забезпечувальний наказ з власної ініціативи не забороняє заявникам просити про таке забезпечення, аби привернути увагу до своєї справи. З іншого боку, на думку І. Гончар, «сподіватися на видання таких забезпечувальних наказів варто лише справді у виняткових випадках, коли є ризик значного порушення базових прав людини» [15].

Ухвалюючи акти офіційного тлумачення правових норм Конституційний Суд одночасно перевіряє конституційність відповідних законів. В силу того, що законодавчо за КСУ закріплено право на видання певного переліку видів актів, пропонується класифікувати їх на основні та додаткові. До основних актів, як бачиться, слід відносити рішення та висновки, оскільки саме вони виступають, виходячи з положень Конституції України, Закону №2136-VIII та своєї правової природи, як правові акти. До додаткових слід віднести всі інші, тобто ухвали, забезпечувальні накази, постанови, як акти, які мають допоміжний характер.

Виходячи з критерію самостійності правового значення актів КСУ, запропоновано наступну їх класифікацію:

1. Акти, пов'язані з конституційним провадженням у справах конституційної юрисдикції (основні):

1) процесуальні правові акти конституційної судової влади, що мають самостійне правове значення: з питань конституційності актів і офіційного тлумачення Конституції і законів України, а також висновки про конституційність чинних міжнародних договорів України - рішення, висновки;

2) процесуальні акти конституційної судової влади, що не мають самостійного правового значення: висновки Конституційного Суду: про конституційність міжнародних договорів, які вносяться до Верховної Ради України для надання згоди на їх обов'язковість, про додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту, про відповідність законопроекту про внесення змін до Конституції України вимогам ст. 157 і 158 Конституції України, про порушення Верховною Радою Автономної Республіки Крим Конституції або законів України.

2. Акти процедурного характеру, пов'язані з конституційним провадженням у справах конституційної юрисдикції:

- ухвали Конституційного Суду України про припинення конституційного провадження і про відмову у відкритті конституційного провадження (основні);

- інші ухвали, забезпечувальні накази (додаткові);

3. Організаційні акти, не пов'язані з конституційним провадженням у справах конституційної юрисдикції – постанови КСУ (додаткові).

Зважаючи на Рішення Конституційного Суду України від 02.12.2019 № 11-р/2019 у справі щодо офіційного тлумачення положень статті 151-2 Конституції України, усі рішення Конституційного Суду України безвідносно до їхньої юридичної форми (рішення, висновки, ухвали, забезпечувальні накази; постанови), ухвалені з питань його виключних конституційних повноважень, не можуть бути оскаржені [16].

Вищесказане дозволяє зробити висновок про те, що рішення і висновки Конституційного Суду України відрізняються за своєю правовою природою і юридичною силою. Допоміжним джерелом права є рішення Конституційного Суду України з питань конституційності актів і офіційного тлумачення Конституції і законів України, а також висновки про конституційність чинних міжнародних договорів України.

Що ж до інших висновків Конституційного Суду, то вони є «лише обов'язковою підставою для прийняття Верховною Радою України відповідних рішень, проте самостійного правового значення не мають. Правове значення мають також ухвали

Конституційного Суду України про припинення конституційного провадження і про відмову у відкритті конституційного провадження» [17, с. 157].

Отже, рішення, які прийняті Конституційним Судом України у порядку конституційного контролю, які поєднують у собі якості правозастосовних і правотворчих актів, є джерелами права, які за юридичною силою є нижчими за Конституцію України, але вищими за інші нормативно-правові акти. Як зазначає М. Тесленко, «будь-який правовий акт Конституційного Суду, який відповідає вимогам Конституції і Закону та іменується рішенням, є родовим поняттям і приймається з усіх питань, віднесених до його компетенції» [18, с. 6]. З іншого боку, науковець наполягає на тому, що поняття «рішення Конституційного Суду України» повинно отримати широке універсальне значення і являти собою не тільки підсумкове рішення по справі, а також поєднувати акти, що ухвалюються судом з інших питань, наприклад, рішення, прийняті на засіданнях Суду, що пов'язані з організаційною діяльністю (ст. 39 Закону про Конституційний Суд України)» [18, с. 8]. Але ухвали, забезпечувальні накази, постанови носять разовий характер, по суті та призначенню не відносяться до правових актів, а є вживаними з метою здійснення конкретних організаційних, контрольних чи розпорядчих заходів, або можуть бути розраховані на інше одноразове застосування, тому їх недоречно було б охоплювати поняттям «рішень КСУ».

Акти Конституційного Суду України, залежно від функціонального призначення, можуть бути поділені на такі види:

1. Правові акти Конституційного Суду України, прийняті за результатами розгляду судових справ (завершальні акти - рішення, висновки);
2. Процедурно-процесуальні акти (ухвали, забезпечувальні накази, в т.ч. акти внесення редакційних змін до завершальних актів);
3. Внутрішні організаційні акти, у тому числі оперативні акти (акти про зміну, затвердження, скасування внутрішніх організаційних актів, тощо).

Тому для подолання неоднозначності понять і функціонального навантаження, поєднання розуміння поняття «акт Конституційного Суду України в широкому і вузькому сенсі у главі 13 Закону №2136-VIII статтю 83 має бути доповнено частиною 3 і в перелік актів Конституційного Суду України повинні бути включені не тільки акти, прямо чи опосередковано пов'язані з конституційним провадженням у справах конституційної юрисдикції, але і акти, пов'язані з організаційною діяльністю Конституційного Суду України.

Висновки

Таким чином, поняття «акт» в сенсі Закону України «Про Конституційний Суд України» – збірне поняття, до якого входять рішення, висновки, ухвали, забезпечувальні накази, постанови, які слід розуміти як всю сукупність прийнятих КСУ рішень (в широкому сенсі цього поняття), втілених у письмову форму.

Запропоновано класифікувати акти Конституційного Суду України за критеріями самостійності правового значення та за функціональним призначенням.

За критерієм самостійності правового значення пропонується виділяти, по-перше, акти, пов'язані з конституційним провадженням у справах конституційної юрисдикції (основні): 1) процесуальні правові акти конституційної судової влади, що мають самостійне правове значення: з питань відповідності Конституції України нормативно-правових актів, офіційного тлумачення Конституції України та законів, а також висновки про відповідність Конституції України міжнародних договорів України - рішення, висновки; 2) процесуальні акти конституційної судової влади, що не мають самостійного правового значення: висновки Конституційного Суду. По-друге, акти процедурного характеру, пов'язані з конституційним провадженням у справах

конституційної юрисдикції: 1) ухвали про відмову у відкритті або припинення конституційного провадження (основні); 2) інші ухвали, забезпечувальні накази (додаткові). По-третє, організаційні акти, не пов'язані з конституційним провадженням у справах конституційної юрисдикції – постанови КСУ (додаткові).

За функціональним призначенням акти Конституційного Суду України пропонується поділяти на: 1) правові акти Конституційного Суду України, прийняті за результатами розгляду судових справ (завершальні акти - рішення, висновки); 2) процедурно-процесуальні акти (ухвали, забезпечувальні накази, зокрема, акти внесення редакційних змін до завершальних актів); 3) внутрішні організаційні акти, зокрема, оперативні акти (акти про зміну, затвердження, скасування внутрішніх організаційних актів, тощо).

Пропонується статтю 83 Закону №2136-VIII викласти у такій редакції:

«Стаття 83. Акти Конституційного Суду України

1. Акти Конституційного Суду України - це прийняті Конституційним Судом України в порядку, встановленому Конституцією України, цим Законом і Регламентом Конституційного Суду України офіційні письмові документи матеріального, процесуального, процедурного або організаційного характеру, що реалізують повноваження Конституційного Суду України як органу конституційної юрисдикції, який на засадах верховенства права, незалежності, колегіальності, гласності, відкритості, повного і всебічного розгляду справ, обґрунтованості та обов'язковості ухвалених ним рішень і висновків здійснює свою діяльність за допомогою конституційного судочинства.

2. З питань, пов'язаних із конституційним провадженням, Суд ухвалює рішення, надає висновки, постановляє ухвали, видає забезпечувальні накази.

Суд ухвалює процесуальні акти, якими засвідчується закінчення розгляду та вирішення по суті справи конституційної юрисдикції (рішення та висновки).

Суд ухвалює акти, якими засвідчується вирішення процедурних питань, що виникають до початку і під час конституційного провадження (ухвали, забезпечувальні накази)

3. Внутрішні акти з питань, не пов'язаних із конституційним провадженням, Суд ухвалює у формі постанови. Суд ухвалює інші внутрішні акти, що регламентують організацію його роботи, відповідно до цього Закону і Регламенту Конституційного Суду України».

Список використаних джерел

1. Нікольська О.В.. Правова природа та юридичні властивості актів КСУ. *Правничий часопис Донецького університету*. 2013. №1. С. 53-61. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pchdu_2013_1_10.
2. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 р. №2136-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. №35. Ст. 376.
3. Конституція — основа розвитку держави і суспільства. До 25-річчя Конституції України. Зб. наук. праць. Матеріали XII міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 24 червня 2021 року) / ред. колегія: Н. М. Пархоменко (співголова), І. Б. Усенко (співголова), О. О. Малишев (відповідальний секретар), А. М. Гурова, А. Ю. Іванова, Є. В. Ромінський, П. С. Демченко. Київ: Ін-т держави і права імені В. М.Корецького НАН України, 2021. 210 с.
4. Моніч Б. С. Поняття і правова природа актів Конституційного Суду України. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2021. Випуск 31. С.167-177.

5. Філософський енциклопедичний словник / В.І. Шинкарук (гол. ред.) та ін. Київ: Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України: Абрис, 2002. 742 с.
6. Академічний тлумачний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua>.
7. Українська Радянська Енциклопедія : в 12 т. Т. 3. Гердан – Електрографія / ред. кол. : М. П. Бажан (гол. ред.) та ін. Київ, 1979. 551 с.
8. Шепетяк О. Логіка. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Фенікс, 2015. 256 с.
9. Регламент Конституційного Суду України: рішення Конституційного Суду України від 5 березня 1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001z710-97#Text>
10. Регламент Конституційного Суду України, затв. Постановою Конституційного Суду України від 22 лютого 2018 р., № 1-пс/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001710-18?find=1&text=%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8+#n555>
11. Проект Закону України «Про Конституційне судочинство в Україні» від 16 травня 2017 р. №6427-1. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JH4YJ1AA?an=785>
12. Дроздов О.М. Джерела кримінально-процесуального права України: монографія. Харків: Видавець ФОП Вапнярчук М., 2008. 208 с.
13. Тищук Т.І. Види рішень Конституційного Суду України та їх класифікація. *Право і суспільство*. 2013. № 3. С. 34-40.
14. Тесленко М.В. Судебный конституционный контроль в Украине: монографія. К., 2001. 344 с.
15. У наказному порядку Конституційний Суд України вперше скористався правом видачі забезпечувального наказу у справі за конституційною скаргою. *Судовий вісник*. 26 квітня 2019 р. №4. URL: <https://pravo.ua/articles/u-nakaznomu-porjadku/>
16. Рішення Конституційного Суду України від 02 грудня 2019 р., № 11-р/2019. URL: <https://ccu.gov.ua/docs/5725>
17. Цимбалістий Т. О. Щодо нормативності рішень Конституційного Суду України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2013. №23. Ч. I. С. 156-170
18. Тесленко М. Правова природа актів Конституційного Суду України. *Право України*. 2000. № 2. С. 6-9.